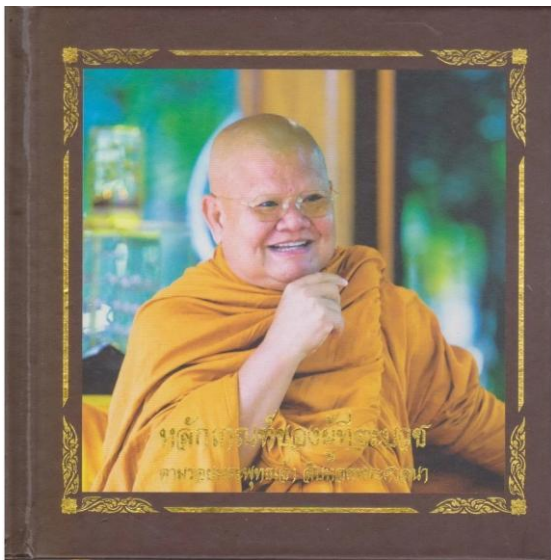

บทวิจารณ์หนังสือเรื่อง หลักเกณฑ์ของผู้ที่จะบวชตามรอยพระพุทธเจ้า สืบทอดพระศาสนา

เขียนโดย พระอาจารย์กัณหา สุขกาโม

Book Review: Guidelines for Those Who Aspire to Ordain in Accordance with the
Buddha's Path for the Continuation of Buddhism

by Venerable Ajahn Kanha Sukhakamo

ภัทรธิดา มูลเสนา

Pattaratida moolsana

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

พนมนคร มีราคา

Phanomnakorn Meeraka

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

Faculty of Education,

Mahamakut Buddhist University

E-Mail: pattaratida.moo@student.mbu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 7 ตุลาคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 29 มิถุนายน 2569

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 มิถุนายน 2569

บทคัดย่อ

บทวิจารณ์หนังสือเรื่อง “หลักเกณฑ์ของผู้ที่จะบวช: ตามรอยพระพุทธเจ้า สืบทอดพระศาสนา” ของ พระอาจารย์กัณหา สุขกาโม มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สาระสำคัญ คุณค่า และข้อเสนอแนะของหนังสือในฐานะคู่มือสำหรับผู้ประสงค์จะอุปสมบทและผู้สนใจศึกษาพระธรรมวินัย โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากหลักธรรม พระวินัย และแนวคิดเกี่ยวกับการสืบทอดพระพุทธศาสนา ผลการศึกษาพบว่า หนังสืออธิบายความหมายของการบวช คุณสมบัติของผู้ที่จะอุปสมบท เจตนาแห่งการบวช กระบวนการอุปสมบท และบทบาทของพระภิกษุได้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นว่าการบวชเป็นกระบวนการพัฒนาตนเองผ่านการฝึกฝนศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อดำเนินชีวิตตามพระธรรมวินัยและสืบทอดพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง หนังสือมีจุดเด่นด้านการเรียบเรียงที่กระชับ ชัดเจน และเข้าใจง่าย เหมาะสำหรับผู้เตรียมอุปสมบท พระภิกษุ สามเณร และพุทธศาสนิกชนทั่วไป อย่างไรก็ตาม หากเพิ่มเติมกรณีศึกษาจากพระสูตรและเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การอุปสมบทในสมัยพุทธกาลกับบริบทของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน จะช่วยให้เนื้อหาที่มีความสมบูรณ์และสร้างความเข้าใจเชิงลึกมากยิ่งขึ้น โดยภาพรวม หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานที่มีคุณค่าทางวิชาการและพระพุทธศาสนา

สามารถใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมก่อนอุปสมบทและเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอุดมคติของสมณเพศตามพระธรรมวินัยได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: พระธรรมวินัย, พระภิกษุ, การสืบทอดพระศาสนา

ABSTRACT

This book review examines "Criteria for Ordination: Following the Buddha's Path in Preserving Buddhism" by Phra Ajahn Kanha Sukhakamo. The review aims to analyze the book's essential content, academic value, and recommendations as a guide for prospective ordinands and readers interested in Buddhist monastic discipline. Employing a content analysis approach based on the Dhamma, the Vinaya, and the principles of preserving Buddhism, the study finds that the book systematically explains the meaning of ordination, the qualifications required for candidates, the proper intention for ordination, the ordination process, and the roles and responsibilities of Buddhist monks. The author emphasizes that ordination is not merely a religious ceremony but a process of self-cultivation through the training of morality (sīla), concentration (samādhī), and wisdom (paññā), enabling practitioners to live in accordance with the Dhamma-Vinaya and contribute to the continuation of Buddhism. The book's major strengths lie in its concise organization, clear presentation, and accessible language, making it suitable for prospective monks, monks, novices, and lay Buddhists. Nevertheless, incorporating additional case studies from the Buddhist scriptures and comparative discussions between the ordination practices of the Buddha's time and contemporary monastic contexts would further enrich its academic value. Overall, the book serves as a valuable introductory reference for understanding the ideals of Buddhist monastic life and the proper preparation for ordination in accordance with the Buddhist disciplinary tradition.

Keywords: Buddhist Monastic Discipline, Buddhist Monks, Preservation of Buddhism

1. บทนำ

หนังสือ “หลักเกณฑ์ของผู้ที่จะบวช: ตามรอยพระพุทธเจ้า สืบทอดพระศาสนา” เขียนโดย พระอาจารย์กัณหา สุขกาโม เป็นหนังสือที่มุ่งอธิบายหลักการและคุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะอุปสมบทในพระพุทธศาสนา โดยบูรณาการหลักพระธรรม พระวินัย และแนวทางการปฏิบัติที่ปรากฏในพระไตรปิฎกเข้ากับการดำเนินชีวิตของผู้บวช หนังสือเล่มนี้มิได้มุ่งเน้นเพียงขั้นตอนหรือพิธีกรรมของการบรรพชาอุปสมบทเท่านั้น แต่ยังชี้ให้เห็นถึงความหมายที่แท้จริงของการบวชในฐานะกระบวนการฝึกฝนกาย วาจา และใจ เพื่อ

พัฒนาตนเองตามแนวทางแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันเป็นรากฐานสำคัญของการสืบทอดพระธรรมวินัยและความมั่นคงของพระพุทธศาสนา

สาระสำคัญของหนังสือเน้นให้เห็นว่า การบวชเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากการครองเรือนสู่การดำรงชีวิตภายใต้พระธรรมวินัย ผู้ที่จะเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์จึงควรมีศรัทธาที่ตั้งมั่น มีความพร้อมทั้งด้านคุณธรรม ความประพฤติ และความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการบวช เพื่อให้การอุปสมบทเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งแก่ตนเองและพระพุทธศาสนา หนังสือยังนำเสนอแนวคิดเรื่องการดำเนินชีวิตตามรอยพระพุทธรเจ้า การรักษาศีล การฝึกสมาธิ และการพัฒนาปัญญา ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างพระภิกษุผู้มีคุณภาพ สามารถเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม

ด้วยเหตุนี้ หนังสือเล่มนี้จึงมีคุณค่าอย่างยิ่งในฐานะคู่มือสำหรับผู้สนใจการบรรพชาอุปสมบทตลอดจนเป็นเอกสารทางพระพุทธศาสนาที่ช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบวชอย่างถูกต้องตามพระธรรมวินัย แม้หนังสือจะมีความยาวเพียง 59 หน้า แต่สามารถนำเสนอสาระสำคัญได้อย่างกระชับ ชัดเจน และเป็นลำดับ เหมาะสำหรับผู้เตรียมอุปสมบท พระภิกษุ สามเณร ตลอดจนพุทธศาสนิกชนทั่วไปที่ต้องการศึกษาแนวคิดเรื่องการสืบทอดพระพุทธศาสนาตามแนวทางแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการธำรงรักษาพระศาสนาให้มั่นคงและยั่งยืนสืบไป

2. สาระสำคัญของหนังสือ

หนังสือ “หลักเกณฑ์ของผู้ที่จะบวช: ตามรอยพระพุทธรเจ้า สืบทอดพระศาสนา” ได้เรียบเรียงเนื้อหาอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การอธิบายความหมายและความสำคัญของการบวชในพระพุทธศาสนา ไปจนถึงหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระธรรมวินัย ตลอดจนบทบาทและหน้าที่ของพระภิกษุในการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา ผู้เขียนนำเสนอเนื้อหาด้วยภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย และอ้างอิงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ว่าการอุปสมบทมิใช่เพียงพิธีกรรมหรือประเพณีทางสังคม หากแต่เป็นกระบวนการฝึกฝนตนเองเพื่อก้าวเข้าสู่ชีวิตแห่งสมณเพศตามแนวทางที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงวางไว้

ประเด็นสำคัญประการแรก คือ คุณสมบัติของผู้ที่จะอุปสมบท ซึ่งผู้เขียนอธิบายโดยอ้างอิงหลักพระวินัยอย่างชัดเจน เช่น ผู้บวชต้องมีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ มีสุขภาพสมบูรณ์ ไม่เป็นโรคต้องห้ามตามพระวินัย ไม่อยู่ในฐานะทาสหรือผู้ต้องโทษทางกฎหมาย และไม่เป็นผู้ที่มีข้อห้ามตามพระธรรมวินัยหรือขัดต่อความประสงค์อันชอบธรรมของบิดามารดา หลักเกณฑ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการอุปสมบทเป็นกระบวนการที่มีมาตรฐานและระเบียบรองรับ เพื่อให้ผู้เข้าสู่สมณเพศมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และคุณสมบัติพื้นฐานอันจะนำไปสู่การศึกษาพระธรรมวินัยและการดำรงชีวิตในเพศบรรพชิตได้อย่างเหมาะสม

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ เจตนาแห่งการบวชและกระบวนการอุปสมบท ผู้เขียนเน้นย้ำว่าการบวชควรตั้งอยู่บนเจตนาที่บริสุทธิ์ มุ่งศึกษาพระธรรม ฝึกฝนตนเอง และพัฒนาปัญญาเพื่อความพ้นทุกข์มากกว่าการแสวงหาผลประโยชน์ทางโลกหรือเหตุผลภายนอก หนังสือยังอธิบายลำดับขั้นของการอุปสมบท ตั้งแต่การแสดงความประสงค์ขอบวช การมีอุปชฌาย์เป็นผู้อุปถัมภ์ การศึกษาข้อวัตรปฏิบัติ ตลอดจนการดำเนิน

ชีวิตภายใต้พระธรรมวินัย ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยหล่อหลอมให้พระภิกษุมีความรู้ ความประพฤติ และความรับผิดชอบต่อสมณเพศ

นอกจากนี้ หนังสือยังอธิบายถึง บทบาทของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ในฐานะผู้ศึกษาและปฏิบัติ ตามพระธรรมวินัย ผู้สืบทอดพระศาสนา และผู้เผยแผ่หลักธรรมแก่สังคม พระภิกษุจึงมิใช่เพียงผู้ดำรงสมณเพศ แต่เป็นแบบอย่างแห่งการประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม และเป็นกำลังสำคัญในการธำรงรักษาพระพุทธศาสนาให้ ดำรงอยู่สืบไป ด้วยเหตุนี้ หนังสือจึงมิได้ให้เพียงความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ของการบวชเท่านั้น หากยังปลูกฝัง อุดมคติและความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณค่า ความหมาย และความรับผิดชอบของการเป็นพระภิกษุใน ในฐานะผู้สืบทอดพระธรรมวินัยตามรอยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีกด้วย

3. จุดเด่นและคุณค่าของหนังสือ

หนังสือ “หลักเกณฑ์ของผู้ที่จะบวช: ตามรอยพระพุทธเจ้า สืบทอดพระศาสนา” มีจุดเด่นที่สำคัญคือ การจัดลำดับเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การอธิบายความหมายของการบวช หลักเกณฑ์ของผู้ที่จะอุปสมบท ตามพระธรรมวินัย กระบวนการอุปสมบท ไปจนถึงบทบาทและหน้าที่ของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ผู้เขียน นำเสนอเนื้อหาด้วยภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย และอ้างอิงหลักพระธรรมวินัยเป็นสำคัญ ทำให้ผู้อ่านสามารถ เข้าใจหลักการของการบวชได้อย่างถูกต้อง ทั้งในเชิงหลักการและการนำไปปฏิบัติจริง โดยเฉพาะการอธิบาย คุณสมบัติของผู้บวช เช่น อายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ สุขภาพสมบูรณ์ ไม่มีข้อห้ามตามพระวินัย และมีความพร้อม ที่จะเข้าสู่สมณเพศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรอบคอบของพระวินัยในการคัดเลือกผู้ที่จะเข้ามาสืบทอด พระพุทธศาสนา

อีกประการหนึ่ง หนังสือให้ความสำคัญกับ เจตนาแห่งการบวช โดยชี้ให้เห็นว่าการอุปสมบทควรตั้งอยู่ บนความตั้งใจที่จะศึกษาพระธรรม ฝึกฝนศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อพัฒนาตนเองและมุ่งสู่ความพ้นทุกข์ มากกว่าการแสวงหาประโยชน์ทางโลก นอกจากนี้ ผู้เขียนยังอธิบายกระบวนการอุปสมบทอย่างเป็นลำดับ ตั้งแต่การขอบรรพชา การมีอุปัชฌาย์ การศึกษาและฝึกอบรม ตลอดจนการดำรงชีวิตภายใต้พระธรรมวินัย ซึ่ง ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจทั้งหลักการและวิธีปฏิบัติของการบวชได้อย่างครบถ้วน และเห็นคุณค่าของการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ชีวิตสมณเพศ

คุณค่าที่สำคัญของหนังสืออยู่ที่การนำเสนอ บทบาทของพระภิกษุในฐานะผู้สืบทอดพระธรรมวินัย ผู้รักษาพระศาสนา และผู้เผยแผ่พระพุทธพจน์แก่สังคม ทำให้ผู้อ่านตระหนักว่าการบวชมิใช่เพียงการเปลี่ยน สถานภาพของชีวิต แต่เป็นการรับผิดชอบต่อการธำรงรักษาและสืบทอดพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง หนังสือ จึงเหมาะสำหรับผู้เตรียมอุปสมบท พระภิกษุ สามเณร ตลอดจนพุทธศาสนิกชนทั่วไปที่ต้องการศึกษาแนวคิด เรื่องการบวชตามพระธรรมวินัย และสามารถใช้เป็นคู่มือเบื้องต้นในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอุดมคติของ สมณเพศและการดำรงชีวิตตามรอยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เป็นอย่างดี

4. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

แม้ว่าหนังสือจะนำเสนอหลักเกณฑ์ของการอุปสมบทตามพระธรรมวินัยได้อย่างกระชับและเป็นระบบ แต่หากเพิ่มเติมตัวอย่างจากพระสูตรหรือเรื่องราวการอุปสมบทของพระสาวกในสมัยพุทธกาล เช่น การบวชของพระอัญญาโกณฑัญญะ พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ หรือพระราหุล จะช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพการปฏิบัติตามหลักธรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ที่สนใจอุปสมบทตระหนักว่าการบวชเป็นการดำเนินชีวิตตามรอยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวก ซึ่งมุ่งพัฒนาตนเองด้วยศีล สมาธิ และปัญญา อันเป็นหัวใจของการสืบทอดพระพุทธศาสนา

นอกจากนี้ หากผู้เขียนเพิ่มเติมการเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การอุปสมบทในสมัยพุทธกาลกับการดำเนินงานของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน โดยอธิบายพัฒนาการของรูปแบบการบวช การเตรียมความพร้อมของผู้บวช และการประยุกต์ใช้พระวินัยให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมร่วมสมัย จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจทั้งหลักการและการปฏิบัติได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น รวมทั้งมองเห็นคุณค่าและความต่อเนื่องของพระธรรมวินัยที่ยังคงเป็นรากฐานสำคัญของการธำรงรักษาและสืบทอดพระพุทธศาสนาในทุกยุคทุกสมัย

5. บทสรุป

หนังสือ “หลักเกณฑ์ของผู้ที่จะบวช: ตามรอยพระพุทธเจ้า สืบทอดพระศาสนา” เป็นผลงานที่นำเสนอหลักการอุปสมบทตามพระธรรมวินัยได้อย่างกระชับ ชัดเจน และเป็นลำดับ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าการบวชมิใช่เพียงการเปลี่ยนสถานภาพจากฆราวาสสู่สมณเพศหรือการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการพัฒนาตนเองผ่านการศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างจริงจัง ผู้เขียนได้สะท้อนให้เห็นคุณค่าของการบวชในฐานะการสืบทอดพระพุทธศาสนา การฝึกฝนศีล สมาธิ และปัญญา ตลอดจนการเตรียมความพร้อมของผู้ที่จะเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์เพื่อดำรงชีวิตตามแนวทางแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

โดยสรุป หนังสือเล่มนี้มีได้เป็นเพียงคู่มือสำหรับผู้เตรียมอุปสมบท หากยังเป็นงานเขียนที่สะท้อนคุณค่าของชีวิตสมณะและอุดมคติของการสืบทอดพระธรรมวินัยอย่างลึกซึ้ง การบวชที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาจึงหมายถึงการสละความยึดมั่นในทางโลกเพื่อแสวงหาความรู้ ความดี และการพัฒนาจิตใจ อันนำไปสู่การเป็นกำลังสำคัญในการธำรงรักษาพระพุทธศาสนาและการสร้างประโยชน์แก่สังคม หนังสือเล่มนี้จึงเหมาะสำหรับผู้สนใจอุปสมบท พระภิกษุ สามเณร ตลอดจนพุทธศาสนิกชนทั่วไปที่ต้องการศึกษาแนวคิดและคุณค่าของการบวชตามแนวทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องและลึกซึ้ง

บรรณานุกรม

พระอาจารย์กัณหา สุขกาโม. (ม.ป.ป.). **หลักเกณฑ์ของผู้ที่จะบวช ตามรอยพระพุทธเจ้าสืบทอดพระศาสนา.**

ชาเร็น การพิมพ์ จำกัด